Yüksek Lisans Rehberi | Başlangıç | Yüksek lisans

Yüksek Lisans Başvurusunda ALES, Not Ortalaması ve Mülakat Ağırlıkları

Yüksek lisans başvurusunda başarı puanı ALES, lisans not ortalaması ve varsa mülakatın ilandaki yüzdelerle toplanmasıyla bulunur. Bu madde yönetmelikteki %50 kuralını, bileşenleri, örnek hesabı ve ağırlığa göre stratejiyi anlatır.

Zafer Hoca · Yayın: 08.11.2026 · 7 dk okuma

Kısaca: Yüksek lisans başvuru puanı, ilanın belirlediği ağırlıklarla hesaplanan bir toplamdır: ALES puanı × ALES ağırlığı + lisans not ortalamasının 100'lük karşılığı × not ağırlığı + varsa mülakat ya da yazılı sınav puanı × kendi ağırlığı. Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'ne göre tezli yüksek lisansta ALES'in ağırlığı %50'den az olamaz; üniversite yalnız ALES ile de öğrenci alabilir. Kalan ağırlıkları ve barajları her enstitü kendi ilanında yazar.

Bu madde başvuru puanının bileşenlerine ve hesabına odaklanır. Yüksek lisansa başvurudan mezuniyete kadar bütün süreci arıyorsanız yüksek lisans nasıl yapılır maddesine bakın; burada yalnız "ilandaki yüzdeler ne anlama geliyor ve puanım nasıl hesaplanır?" sorusunu cevaplıyoruz.

Yüksek lisans başvuru puanı nasıl hesaplanır?

Enstitüler adayları tek bir sayıya göre sıralar. Bu sayıya ilanlarda "başarı puanı", "giriş puanı" ya da "değerlendirme puanı" denir. Hesap her zaman aynı mantığı izler: her bileşen 100 üzerinden ifade edilir, ilandaki yüzdesiyle çarpılır ve sonuçlar toplanır.

Başarı puanı = (ALES × a) + (not ortalaması, 100'lük × b) + (mülakat ya da yazılı sınav × c)

Formüldeki a, b ve c ilandaki yüzdelerdir ve toplamları %100'dür. Bazı ilanlarda bunlara yabancı dil puanı gibi bir bileşen eklenir; bazılarında ise mülakat hiç yoktur ve hesap yalnız ALES ile not ortalamasından yapılır. Hangi bileşenin kullanılacağını ve yüzdesini ilan belirler.

Aynı üniversitenin farklı programları farklı ağırlıklar kullanabilir. Bir programın ilanındaki yüzdeleri başka bir programa ya da önceki döneme uygulamayın; her başvuruda o dönemin ilan metnini esas alın.

Yönetmelik ağırlıklar hakkında ne diyor?

Ulusal çerçeveyi YÖK'ün Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği çizer. Tezli yüksek lisans için yönetmeliğin başvuru ve kabul maddesi üç temel kural koyar:

1. **ALES alt sınırı:** Aday, başvurduğu programın puan türünde senatonun belirleyeceği ve 55'ten az olmayan bir ALES puanına sahip olmalıdır. Güzel sanatlar fakülteleri ve konservatuvarlarla ilgili dallar bu kuralın dışındadır.
2. **ALES ağırlığı:** Öğrenci kabulünde ALES puanının ağırlığı %50'den az olamaz.
3. **Ek ölçütler:** Üniversite yalnız ALES puanıyla öğrenci alabileceği gibi lisans not ortalamasını, yazılı bilimsel değerlendirmeyi ve/veya mülakatı da değerlendirmeye katabilir.

Yönetmelik bu ölçütlerin yüzdelerini tek tek belirlemez. ALES en az yarı ağırlıkta olmak şartıyla geri kalanını senato ve enstitü düzenler. Doktora başvurularında da benzer bir kural vardır: ALES ağırlığı %50'den az olamaz ve kurum yalnız ALES ile öğrenci alabilir.

Tezsiz yüksek lisansta ise kurum ALES aramayabilir. ALES istenmeyen bir tezsiz programda değerlendirme genellikle not ortalaması ve varsa mülakatla yapılır; yöntemi yine ilan yazar. Program türlerinin farkı için tezli ve tezsiz yüksek lisans farkı maddesine bakabilirsiniz.

Başvuru puanının bileşenleri nelerdir?

Bileşen	Nereden gelir?	Dikkat edilecek nokta
ALES puanı	ÖSYM sonuç belgesi	İlanın istediği puan türündeki (sayısal, sözel, eşit ağırlık) puanınız kullanılır; başvuru tarihinde geçerli olmalıdır
Lisans not ortalaması	Transkript	Dörtlük ya da beşlik ortalama, ilanda gösterilen tabloyla 100'lük karşılığa çevrilir
Mülakat ya da bilim sınavı	Enstitünün kurduğu jüri	Bazı ilanlar bu aşama için ayrı bir alt sınır (baraj) koyar
Yabancı dil puanı	YDS, e-YDS, YÖKDİL ya da eşdeğer belge	Bazı ilanlarda şart, bazılarında puanlama ölçütü olarak yer alır; bazılarında hiç aranmaz

ALES puanı

Formüle girecek sayı, ALES sonuç belgenizdeki ilgili puan türüdür; netiniz değil. Elinizde birden fazla geçerli sonuç varsa ilanın izin verdiği ölçüde en uygun olanını kullanırsınız. Programların istediği asgari puanlar için ALES taban puanları maddesine, hedef puanın kaç nete karşılık geldiğini görmek için ALES puan hesaplama aracına bakabilirsiniz.

Lisans not ortalaması

Ortalamanız 4 ya da 5 üzerinden ise formüle doğrudan giremez; önce 100'lük karşılığı bulunur. İlan bunun için hangi dönüşüm tablosunun kullanılacağını yazar; çoğunlukla YÖK'ün dönüşüm tablosu esas alınır. Transkriptinizde 100'lük karşılık zaten yazıyorsa ilanın onu mu yoksa kendi tablosunu mu kullandığını kontrol edin.

Mülakat ya da yazılı bilimsel değerlendirme

Bu aşama jüri tarafından 100 üzerinden puanlanır. Bazı programlar yalnız mülakat, bazıları yalnız yazılı sınav, bazıları ikisini birden yapar. Mülakata ilanın belirlediği sayıda aday çağrılabilir; çağrılma sırası çoğu zaman ALES ve not ortalamasından oluşan bir ön puana göre belirlenir. Bu aşamaya nasıl hazırlanacağınız yüksek lisans mülakat soruları maddesinde anlatılıyor.

Örnek hesap: aynı adaylar, farklı ağırlıklar

Aşağıdaki iki aday ve üç ağırlık modeli tamamen varsayımsaldır; yalnız hesabın nasıl yapıldığını ve ağırlıkların sıralamayı nasıl değiştirdiğini göstermek içindir. Aday A'nın ALES puanı 75, not ortalamasının 100'lük karşılığı 70, mülakat puanı 80'dir. Aday B'nin ALES puanı 85, not karşılığı 80, mülakat puanı 60'tır.

Model	Aday A	Aday B
ALES %60 + not %40 (mülakat yok)	45 + 28 = 73,0	51 + 32 = 83,0
ALES %50 + not %25 + mülakat %25	37,5 + 17,5 + 20 = 75,0	42,5 + 20 + 15 = 77,5
ALES %50 + not %20 + mülakat %30	37,5 + 14 + 24 = 75,5	42,5 + 16 + 18 = 76,5

Mülakatın olmadığı modelde B on puan öndedir. Mülakat eklendikçe ve ağırlığı arttıkça fark birkaç puana iner. Mülakat ağırlığı daha da yüksek olsaydı A, B'nin önüne geçebilirdi. Kendi durumunuzu değerlendirirken bu yüzden yalnız ALES'inize değil, ilandaki modelin tamamına bakın.

Bir bileşendeki bir puanlık artışın başarı puanınıza etkisi, o bileşenin ağırlığı kadardır. ALES ağırlığı %50 ise ALES'te 4 puan artış başarı puanına 2 puan ekler; not ağırlığı %20 ise ortalamanın 100'lük karşılığında 4 puanlık fark yalnız 0,8 puan eder.

Adım adım kendi başvuru puanınızı hesaplayın

1. **İlandaki tabloyu bulun.** Program adının yanında ya da ilanın ekinde ALES türü, asgari puanlar, ağırlıklar ve barajlar yazar. Göremiyorsanız enstitünün aynı döneme ait başvuru esaslarına bakın.
2. **Bileşenleri 100'lük ölçeğe getirin.** ALES zaten 100 üzerindendir. Not ortalamanızı ilanın gösterdiği tabloyla çevirin.
3. **Bilinen bileşenleri hesaplayın.** Başvuru anında bildiğiniz bileşenleri (ALES, not, varsa dil) ağırlıklarıyla çarpıp toplayın. Bu sizin "mülakat öncesi" puanınızdır.
4. **Mülakat için senaryo kurun.** Mülakatta 60, 70 ve 80 almanız durumunda toplamınızın ne olacağını ayrı ayrı yazın.
5. **Barajları işaretleyin.** İlan mülakat ya da toplam puan için alt sınır koyuyorsa her senaryoda bu sınırları geçip geçmediğinizi kontrol edin.
6. **Eşitlik kuralını okuyun.** Aynı puanı alan adaylar arasında hangi ölçütün öne geçeceği (örneğin ALES puanı) ilanda yazar; sınır puandaysanız bu kural belirleyici olabilir.

Hesabı bir tablo programında yapmak işinizi kolaylaştırır: her bileşen için bir sütun, ağırlıklar için bir satır açın ve toplamı formülle aldırın. Farklı programlara başvuruyorsanız her program için ayrı satır kullanın.

Hangi bileşene ağırlık vermelisiniz?

Başvuru öncesinde değiştirebileceğiniz tek bileşen çoğu zaman ALES'tir; not ortalamanız mezuniyetle birlikte sabitlenir. Bu yüzden strateji, ilandaki modele göre şekillenir.

- **ALES ağırlığı yüksek, mülakat yoksa:** Sonuç büyük ölçüde ALES'le belirlenir. Bir sonraki ALES oturumunun sonucu başvuruya yetişiyorsa puanınızı yükseltmek en etkili yoldur.
- **Mülakat ağırlığı yüksekse:** ALES'te geride olan aday mülakatta farkı kapatabilir. Hazırlığın ağırlığını araştırma ilginizi anlatmaya, alan bilginize ve programı tanımaya verin.
- **Yabancı dil puanlamaya giriyorsa:** Dil puanınızı yükseltmek, özellikle sonucu hızlı açıklanan elektronik oturumlar başvuruya yetişiyorsa, beklenmedik bir fark yaratabilir.
- **Not ortalamanız düşükse:** Bu bileşeni değiştiremezsiniz; ağırlığı düşük olan ya da notu hiç kullanmayan programları da listenize ekleyin.

Asil listeye giremezseniz yedek sıranızın ne anlama geldiğini yedek listeden kayıt maddesinde bulabilirsiniz. Araştırma görevlisi kadrolarında ise ağırlıkları ilan değil yönetmelik belirler; o hesap

kadro başvuru puanı hesaplama maddesinde ayrıca anlatılıyor.

Doktora başvurusunda ağırlıklar farklı mı?

Hesabın mantığı doktorada da aynıdır; değişen, alt sınırlar ve bazı ek şartlardır. Yönetmeliğe göre doktora kabulünde de ALES ağırlığı %50'den az olamaz, kurum yalnız ALES ile öğrenci alabilir ya da yazılı bilimsel değerlendirme ve/veya mülakatı ekleyebilir.

Kural	Tezli yüksek lisans	Doktora
Asgari ALES	Programın puan türünde en az 55 (senato yükseltebilir)	Tezli yüksek lisans diplomasıyla en az 55; lisans diplomasıyla en az 80
Ek şart	İlana göre	Lisans diplomasıyla başvuruda 4 üzerinden en az 3,00 not ortalaması
ALES ağırlığı	En az %50	En az %50
Yalnız ALES ile kabul	Mümkün	Mümkün

Doktorada mülakat ve yazılı değerlendirme birçok programda değerlendirmenin önemli bir parçasıdır; yabancı dil puanı da başvurunun ayrı bir koşuludur. Hazırlık için doktora mülakat soruları maddesine bakabilirsiniz.

Başvuru puanı hesabında sık yapılan hatalar

- **Yanlış ALES türünü kullanmak:** Eşit ağırlık isteyen bir programda sayısal puanınız geçerli değildir.
- **Not ortalamasını çevirmeden toplamak:** 3,20 gibi bir ortalamayı formüle doğrudan koymak sonucu anlamsız kılar.
- **Başka programın yüzdelerini varsaymak:** Aynı enstitüde bile programlar farklı model kullanabilir.
- **Barajı gözden kaçırmak:** Toplamınız yüksek olsa bile mülakatta ilanın alt sınırının altında kalırsanız değerlendirme dışı kalabilirsiniz.
- **Süresi dolan ALES puanıyla hesap yapmak:** Başvuru tarihinde geçerli olmayan puan kullanılamaz.
- **Yalnız asgari puana bakmak:** 55 başvurunun alt sınırıdır; kabul için gereken puanı rakip adaylar ve ağırlıklar belirler.

Kaynaklar ve resmî bağlantılar

- Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği (RG 20.04.2016, sayı 29690) — Koç Üniversitesi'nde yayımlanan metin
- Yükseköğretim Kurulu (YÖK) — lisansüstü mevzuatı
- ÖSYM — ALES ve dil sınavı sonuçları
- Mevzuat Bilgi Sistemi — yönetmeliğin güncel metni

Etiketler: #ALES #Başvuru #Puan Hesaplama #Yüksek Lisans

YDS/YÖKDİL barajı akademik kariyerinizi engellemesin. Zafer Hoca kursları: zaferhoca.com.tr/magaza